

- Vastuullisuus ja kiertotalous osana
tekstiili- ja muotialan toisen asteen
- ▼ ammatillisten tutkintojen perusteita ja
toimeenpanoa

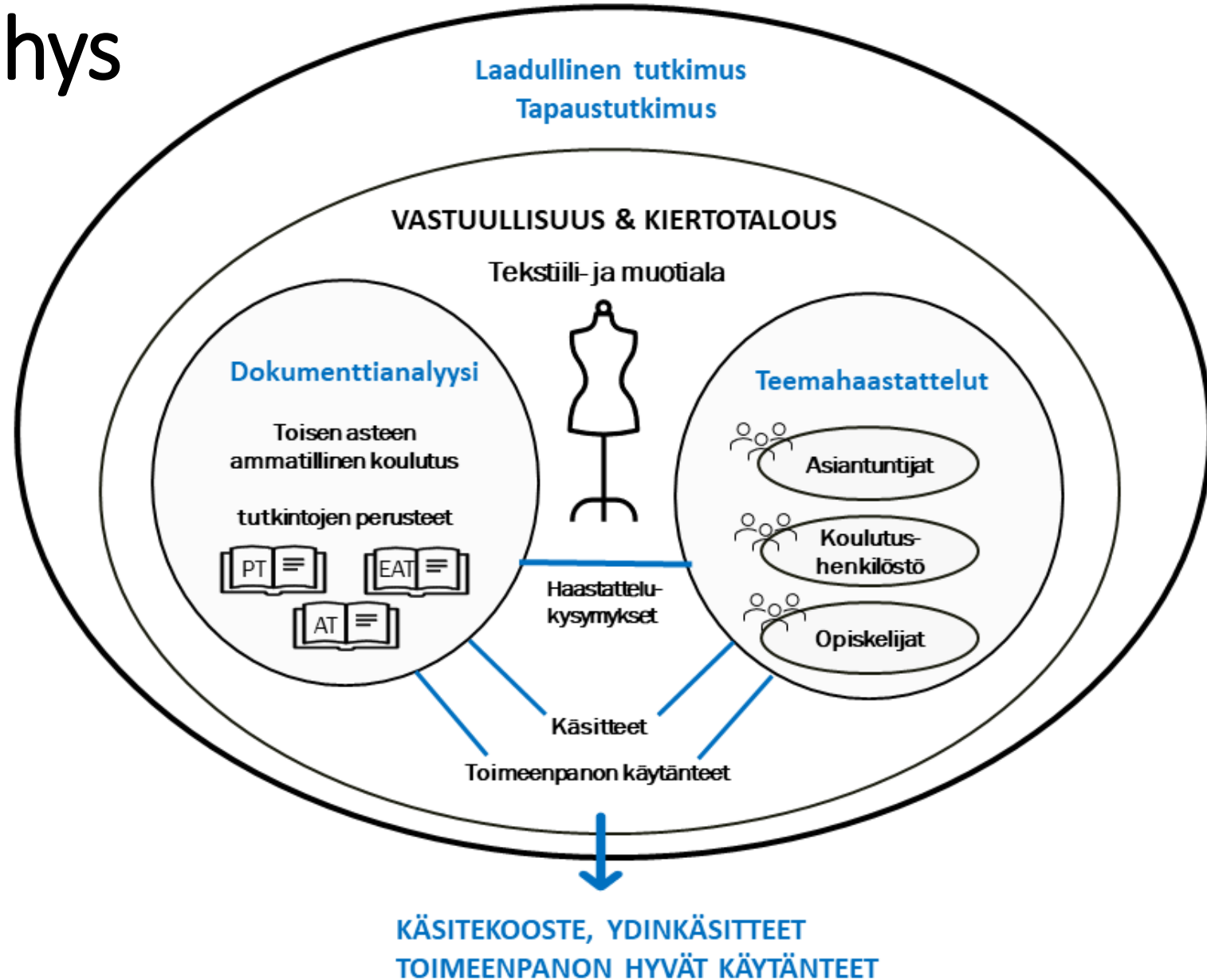
Jätehuoltopäivät 5.-6.10.2022

Sirpa Vauhkala, vestonomi YAMK, Metropolia

<https://www.theseus.fi/handle/10024/509476>

Tutkimuksen viitekehys

- Perustutkinnon (PT) tutkinnon perusteiden uudistus on meneillään ja uudet tutkinnon perusteet astuvat voimaan 1.8.2023.
- Perus-, ammatti- ja erikoisammattitutkinnon tutkinnon perusteet koostuvat tutkinnon osista (93).
- Yhteistyötaho Minna Taivassalo, ammatillinen osaaminen –yksikkö, Opetushallitus.
- Ohjaaja Essi Karell, lehtori, Metropolia ammattikorkeakoulu.

Käsitekooste ja ydinkäsitteet

- Tutkinnon perusteissa esiintyi **46 käsitettä**, jotka muodostivat käsitekoosteen.
- Käsitekoosteesta valittiin **ydinkäsitteet**, jotka esiintyivät PT:n, AT:n, EAT:n tutkinnon perusteissa:
  - Laatu (68)
  - Vastuullisuus (39)
  - Kestävä kehitys (37)
  - Tuotevastuu (37)
  - Kuluttajasuoja (37)
  - Huolto (31)
  - Hoito-ohje (28)
  - Korjaus (27)
  - Tuotetieto (27)
  - Elinkaari (19)
  - Jätteen lajittelu (17)
  - Jätteen kierrätys (15)
  - Eettisyys (15)
  - Jätteen synty (12)
  - Ekologisuus (12)
  - Kiertotalous (3).

KÄSITE	PT	AT	EAT
VASTUULLISUUS	x	x	x
MATERIAALIN VALMISTUSKETJU		x	
TUOTANTOKETJU			x
LAATU	x	x	x
YMPÄRISTÖVAIKUTUS	x	x	
YMPÄRISTÖRISKI		x	
YMPÄRISTÖNSUOJELULAKI			x
YMPÄRISTÖNSUOJELUASETUS			x
YMPÄRISTÖMÄÄRITYS TAI YMPÄRISTÖMÄÄRÄYS		x	
YMPÄRISTÖSÄÄDÖS		x	
TYÖPAIKAN YMPÄRISTÖOHJELMA		x	
YRITYKSEN YMPÄRISTÖJÄRJESTELMÄ			x
TYÖPAIKAN, YRITYKSEN LAATUJÄRJESTELMÄ		x	x
LUONNONVAROJEN RAJALLISUUS JA KESTÄVÄ KÄYTTÖ (YTO)	x		
KESTÄVÄN KEHITYKSEN EDISTÄMINEN (YTO)	x		
KESTÄVÄ KEHITYS	x	x	x
KESTÄVÄ VALINTA		x	
EKOLOGINEN, TALOUDELLINEN, SOSIAALINEN JA KULTTUURINEN KESTÄVYYS	x		
EKOLOGINEN KESTÄVÄ KEHITYS			x
EETTISYYS	x	x	x
EKOLOGINEN	x	x	x
EKOLOGINEN VALINTA		x	
KIERTOTALOUS	x	x	x
KIERTOTALOUSTUOTEIDEA	x		
KIERTOTALOUSTUOTE	x	x	
KIERTOTALOUSTOIMINTO			x
KIERTOTALOUSTOIMINTOJA OHJEISTAVA LAINSÄÄDÄNTÖ		x	
ELINKAARI	x	x	x
TUOTEVASTUU	x	x	x
KULUTTAJASUOJA	x	x	x
TUOTETIETO	x	x	x
TUOTESELOSTE		x	
TUOTETIETOJÄRJESTELMÄ		x	
HOITO-OHJE	x	x	x
HUOLTO	x	x	x
HUOLLETTAVUUS		x	x
TAHROJEN POISTO	x	x	
MUODISTUS, MUODISTAMINEN	x	x	
KORJAUS	x	x	x
JÄTTEEN SYNTY	x	x	x
JÄTTEEN LAJITTELU	x	x	x
JÄTTEEN KIERRÄTYS	x	x	x
JÄTTEENHÄVITYS		x	x
TUOTTEIDEN POISTO		x	
HÄVIKKI	x		
HUKKAMATERIAALI		x	

Tutkinnon osien sisältämät käsitteet

- Tutkinnon perusteiden painotus
  - Tuotteiden ja materiaalien valmistus 62 %.
  - Palvelujen tuottaminen 33 %.
  - Kehittäminen 5 % (EAT).
- Käsitteiden esiintyvyyttä tutkinnon osittain
  - 5/93 tutkinnon osassa 0 käsitettä → vähiten käsitteitä esiintyy yrittäjyyteen painottuvissa tutkinnon osissa
  - 28/93 tutkinnon osassa 1–3 käsitettä
  - **36/93 tutkinnon osassa 4–6 käsitettä**
  - 24/93 tutkinnon osassa 7–10 käsitettä.
- Kiertotalouden ja ydinkäsitteiden esiintyvyys tutkinnon osissa
  - Tekstiili- ja muotialan kiertotaloustuotteen valmistaminen, 15 osp (PT), 4/16
  - Tekstiilin ja muodin kiertotaloustuotteiden suunnittelu ja valmistaminen, 45 osp (AT), 9/16
  - Tekstiilin ja muodin kiertotaloustoimintojen kehittäminen, 45 osp (EAT), 3/16.
  - Vastuullisuuteen ja kiertotalouteen viitataan epäsuorasti.

Tutkimuksen merkitys

- Vastaavaa selvitystä ei ole tehty aiemmin tekstiili- ja muotialan toisen asteen ammatillisen koulutuksen tutkintojen perusteiden näkökulmasta.
- Dokumenttianalyysin avulla koottiin monipuolista tietoa tutkinnon perusteiden painotuksista, sisällöistä ja tutkittavista käsitteistä.
- Tutkimusaineisto voi toimia keskustelun avaajana eri toimijoiden välillä
  - Haastatteluvastausten perusteella verkostoituminen ja vuoropuhelun sekä uusien yhteistyömuotojen kehittäminen on välttämätöntä.
- Vastuullisuuden ja kiertotalouteen liittyvät määritelmät ja mallit sekä tutkimustapa ovat alariippumattomia.

Tutkimustulokset ja kiertotalousstrategia

- **EU-maissa tekstiilien erilliskeräys tulee pakolliseksi vuoteen 2025 mennessä**
  - Arvion mukaan globaalisti noin 73 % tekstiilimateriaalista päätyy kaatopaikoille tai poltetaan, ja vain 1 % kierrätetään.
  - Suomi on edelläkävijä kiertotalouteen liittyvässä osaamisessa → Suomeen tavoitellaan EU:n tekstiilien kierrätyshubia.
- **Tutkimustuloksilla voidaan vaikuttaa yli neljänsadan alalle valmistuvan ammattilaisen osaamiseen vuosittain**
  - Alalle valmistuvien tulisi hahmottaa tekstiili- ja muotialan viitekehys, hallita vastuullisuuteen ja kiertotalouteen liittyviä aspektit ja ymmärtää näiden merkitys tuotteiden ja palvelujen tuottamisessa.
  - Tutkinnon osien arviointikriteeristöön sisältyy melko vähän tuotteiden keräilyyn, lajitteluun, kierrätykseen ja poistoon sekä jätteiden tai ylijäämien käsittelyyn liittyviä kriteerejä.
- **Lausuntokierroksella oleviin PT:n tutkinnon perusteisiin on tulossa sisällöllisiä muutoksia**
  - Tutkinnon perusteisiin lisätään arvopohjamääritys ja Kierrätystekstiilin lajittelu 15 osp, (PT) tutkinnon osa.
  - Arviointikriteeristön sisältämää termistöä yhtenäistetään ja tutkinnon osiin lisätään jätteiden minimointiin ja kierrätykseen liittyviä arviointikriteerejä.
  - Pakolliseen tutkinnon osaan lisätään tuotteiden valmistuksen vaihtoehdoksi palvelujen tuottaminen.

Kiitos!

- Yhteistyötaho Minna Taivassalo, opetusneuvos, ammatillinen osaaminen -yksikkö, Opetushallitus
- Opinnäytetyön ohjaaja Essi Karell, lehtori, TaT Metropolia ammattikorkeakoulu

-
- Wille Berlin, paikallisjohtaja, Sakupe Oy
  - Emma Kaappa, kehityspäällikkö, Imagewear Oy
  - Auri Kohola, asiantuntija, osaaminen ja tulevaisuus, Suomen Tekstiili ja Muoti ry
  - Petra Luntiala, toimitusjohtaja, Emmy Clothing Company Oy
  - Pirjo Pystykoski-Sopanen, toimitusjohtaja, Lennol Oy
  - Marja-Leena Seilo, kehittämispäällikkö, Taito Pirkanmaa ry
  - Mia Ristioja, yrittäjä, Turkispaja Mia Ristioja.

- Sirpa Alhainen, opettaja, Keski-Uudenmaan koulutuskuntayhtymä Keuda
- Liisa Hupio, opettaja, Raision koulutuskuntayhtymä Raseko
- Jaana Pannula, tuntiopettaja, Seinäjoen koulutuskuntayhtymä Sedu
- Sirpa Sivander, opettaja, Jyväskylän koulutuskuntayhtymä Gradia
- Jari Viitasalo, koulutusvastaava, Suomen yrittäjäopisto Oy.
- Ruija Kariniemi, opiskelija, mittatilausompelu
- Tiina Lähteenoja-Niemelä, opiskelija, mittatilausompelu
- Tiina Mäkynen, opiskelija, mittatilausompelu.

-
- K0920S6-ryhmän vestonomi YAMK-opiskelijat.